

RELIGIEUS BEGRAVEN

Het levensbeschouwelijke landschap is zeer divers.
Hoe is op begraafplaatsen die levensbeschouwelijke, c.q. religieuze verscheidenheid terug te vinden?

RELIGIE 27: SYRISCH-ORTHODOXE KERK

inleiding: Oriëntaals-orthodoxe kerken

Toen er in de eerste eeuwen van het christendom binnen de toenmalige kerkgemeenschappen van de ongedeelde kerk conflicten ontstonden betreffende de aard van Jezus Christus en zijn relatie tot God de Vader, werden er diverse concilies gehouden om deze christologische kwestie te regelen. Desalniettemin leidde het tot schisma's. Na het Concilie van Efese (431) ontstond het Nestoriaans Schisma, omdat Nestorius bleef vasthouden aan het *duofysitisme*: Christus als twee personen, de man Jezus en de heilige Zoon van God. Het Concilie van Chalcedon (451) verdedigde het *dyofysitisme*, de tweenaturenleer: Christus is één persoon in twee naturen, volledig God en volledig mens. Tegenstanders daar-

van waren het *monofysitisme*, de eennatuurleer: één goddelijke natuur in Christus, en het *miafysitisme*: in Christus zijn de goddelijke en de menselijke natuur samengegaan in één godmenselijke natuur zonder scheiding. Na het Concilie van Chalcedon ontstonden uit de miafysitische doctrine het Schisma van de oriëntaals-orthodoxe kerken, waaronder een zestal kerken zijn gaan vallen:

Syrisch-Orthodoxe Kerk, Koptisch-Orthodoxe Kerk, Ethiopisch-Orthodoxe Kerk, Eritrees-Orthodoxe Kerk, Armeens-Apostolische Kerk en Malankaarse Syrisch-Orthodoxe Kerk van India.

De diverse kerken zijn zelfstandige patriarchaten, maar onderling wel gelieerd aan elkaar.

SYRISCH-ORTHODOXE KERK VAN ANTIOCHIË

de eerste, heilige, universele en apostolische kerk van het christendom

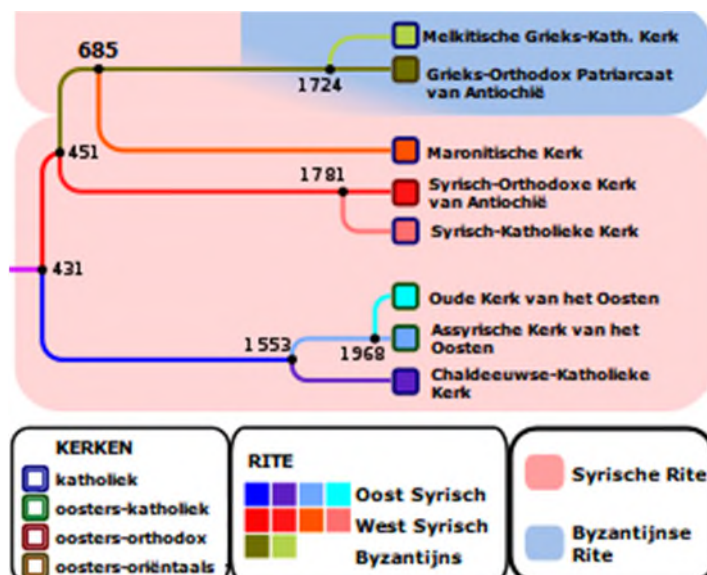
De Syrisch-Orthodoxe Kerk beschouwt zichzelf als *de eerste, heilige, universele en apostolische kerk van het christendom*. De geschiedenis van deze Kerk gaat terug tot de Kerk van Antiochië en deze Kerk zou de eerste grote christelijke gemeenschap buiten Palestina zijn geweest. Hiervoor verwijst men naar het Bijbelboek Handelingen van de Apostelen, Hand. 11,26: *Het was in Antiochië dat de leerlingen voor het eerst christenen werden genoemd*.

Volgens de traditie predikten de apostelen Paulus en Barnabas het christendom in Antiochië. Het hoofd was de apostel Petrus, die in Antiochië zijn *Apostolische Stoel*, later *Heilige Stoel* genoemd, vestigde en deze later verplaatste naar Rome. Volgens de overlevering kwamen zij bij elkaar in de Grot van Sint-Petrus. Petrus wordt tevens gezien als de eerste patriarch. Vóór zijn vertrek naar Rome zou hij de pas gestichte kerk zeven jaar geleid hebben, van circa 37 tot 44.

Vanuit Antiochië, het huidige Antakya in Zuid-Turkije, verspreidde het christendom zich over heel Klein-Azië en Mesopotamië en verder naar het Oosten tot India en China.

Na het Concilie van Efeze (431) splitste de Syrische Kerk zich in een oostelijke en een westelijke variant. De Oost-Syrische Kerk is later gaan behoren tot de oosters-katholieke kerken. Na het Concilie van Chalcedon (451) splitste de West-Syrische Kerk zich in het Grieks-Orthodox Patriarchaat van Antiochië, behorend tot de oosters-orthodoxe kerken, en de Syrisch-Orthodoxe Kerk van Antiochië, behorend bij de oriëntaals-orthodoxe kerken.

NB. *Syrisch* slaat niet op het land Syrië, maar op de Syrische taal, die verwant is aan het Aramees, destijds ook de taal van Jezus en de apostelen. Het klassiek Syrisch is een dialect ervan en is nu nog steeds de liturgische taal van de Syrisch sprekende Kerken.

vervolgingen

In de loop der eeuwen was er geregeld sprake van achteruitgang, overstap naar andere religies of kerken, maar vooral vervolgingen van de Syrisch-Orthodoxe Kerk. Na de afscheiding in 451 bleven vervolgingen van de Byzantijnen niet uit. Bisschop Jacobus Baradaeus (490-578) wist na een periode van verval de Syrisch-Orthodoxe Kerk te herstitichten, daarom worden de huidige Syrisch-Orthodoxen ook wel Jacobieten genoemd.

Daarna waren er achtereenvolgens vervolgingen sinds 640 door de islam, ten tijde van de Kruistochten door de Rooms-katholieken, in de

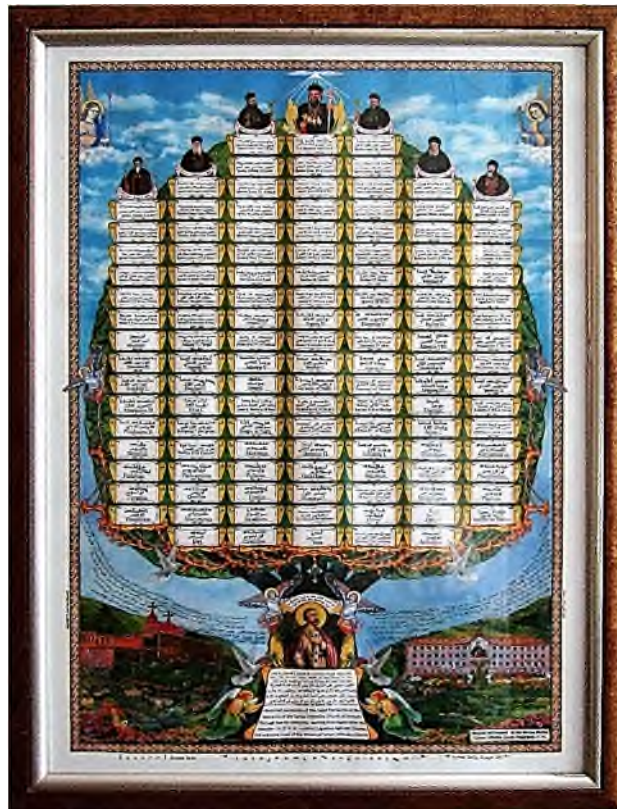
13^e en 14^e eeuw door binnengevallen Mongolen, tegen het einde van de 19^e eeuw door Ottomaanse en Koerdische troepen, in het begin van de 20^e eeuw door de Turken, o.a. tijdens de genocide op Armeense christenen en recent tijdens de burgeroorlog in Syrië en de opkomst van het islamitisch fundamentalisme.

Een groot deel van de Syrisch-Orthodoxe gelovigen zijn als gevolg van de vervolgingen in de vorige eeuw uit Turkije gevlucht naar West-Europese landen als Zweden, Duitsland en ook Nederland. In Turkije zelf is nog maar een klein aantal gelovigen gebleven.

hiërarchie

Ignatius Aphrem II Karim

de patriarchen - opvolgers van Petrus

Mor Polycarpus Augin Aydin

De hoogste autoriteit van de Syrisch-Orthodoxe Kerk is de Patriarch, die gezien wordt als de rechtstreekse opvolger van Petrus op de bisschopszetel van Antiochië. Op 30 maart 2014 werd Mor Ignatius Aphrem II Karim (1965) gekozen als de 123^e opvolger van St. Petrus op de Apostolische Stoel van Antiochië.

Tot het jaar 518 bleef het patriarchaat in Antiochië. Daarna werd het naar verschillende kloosters verplaatst, o.a. bij Edessa, later Militene, Amida (Diyarbakir), Mardin (tot 1928), Homs. Sinds 1959 is het gevestigd in Damascus.

Wat betreft de geestelijkheid, zijn er twee cate-

gorieën, de gehuwde priesters en de monniks-orde. Priesters mogen gehuwd zijn, mits het huwelijk heeft plaatsgevonden voor de priesterwijding. Deze priesters fungeren als pastoor van een parochie.

De monniken, wel of niet tot priester gewijd, leven celibatair in een klooster. Uit de priester-gewijde monniken komen de metropolieten (aartsbisschoppen) voort en daaruit wordt de patriarch gekozen.

De Syrisch-Orthodoxe Kerk telt wereldwijd naar schatting 1,5 miljoen leden; inclusief de Indiase gelovigen telt de gehele Kerk 3,5 miljoen leden.

NEDERLAND

In Nederland wonen naar schatting 25.000 leden. Het spirituele centrum bevindt zich in Glane, waar in het klooster St. Ephrem de Syriër

sinds 2007 aartsbisschop Mor Polycarpus Augin Aydin (1971) resideert over de elf parochies van de Syrisch-Orthodoxe Kerk in Nederland.

GLANE - KLOOSTER SINT EPHREM DE SYRIËR

Glane - Klooster St. Ephrem de Syriër

*1. kapel - 2. klooster - 3. Dolabani-zaal
4. kathedraal + mausoleum - 5. begraafplaats*

toegangspoort

In de jaren 60 van de 20^e eeuw kwamen de eerste Syrisch-Orthodoxen, ook wel Suryoye genaamd, als gastarbeiders naar Twente. Daarop volgden gezinshereningen en vanaf 1975 de toestroom van de Suryoye als vluchtelingen en asielzoekers. Het merendeel van de circa 25.000 mensen tellende bevolkingsgroep in ons land woont in Twente. In 1977 werd het nieuwe Syrisch-Orthodoxe bisdom van Midden-Europa gevormd met als aartsbisschop in 1979 Mor Yulius Yeshû Çiçek (1942-2005).

In 1981 kocht het bisdom in Glane het Sint Olaf-klooster, dat in 1911 was opgericht door Noorse zusters van de congregatie van St. Josef van Chambery en dat in 1921 werd overgenomen door de Paters Maristen.

In de Tweede Wereldoorlog werd het klooster

bezet door de Duitsers, in 1970 gesloten en in 1974 gekocht door het textielbedrijf Van Heek voor de vestiging van Turkse gastarbeiders. Na in 1981 door het Syrisch-Orthodoxe aartsbisdom gekocht te zijn, werd het klooster op 8 juli 1984 ingewijd tot zetel van het Aartsbisdom van Midden-Europa en werd het vernoemd naar Sint Ephrem de Syriër.

Op het kloosterterrein werd voor de gelovigen in 1983 een begraafplaats aangelegd.

In 1994 werd de nieuwe Kathedraal van de Heilige Maagd Maria, Moeder van God ingewijd. Onder de kathedraal kwam een mausoleum voor de hoogwaardigheidsbekleders en In het klooster zetelt de aartsbisschop, sinds 2007 Mor Polycarpus Augin Aydin en er wonen 4 monniken en 4 nonnen.

dood en begraven

Bij de Orthodoxe kerken gaat de voorkeur van de dodenbezorging nog steeds uit naar het begraven. In Suryoye-kringen komt cremieren nauwelijks voor.

Een Syrisch-Orthodoxe uitvaart en begrafenis wijkt in principe niet veel af van een katholieke begrafenis; uiteraard zijn er eigen rituelen en gebruiken.

Bij een uitvaart is het wel uitzon-

simit

derlijk druk, duizend of meer gelovigen is geen uitzondering. Het was één van de redenen de nieuwe kathedraal te bouwen, waar plaats is voor 1000 gelovigen.

Na de dienst en begrafenis komt men bij elkaar in de Dolabani-zaal, waar men koffie/thee drinkt en *simit* = droge Turkse ringvormige broodjes met sesamzaad eet, een soort bagels.

kathedraal met mausoleum

Omdat de kapel in het klooster te klein was voor de drukbezochte diensten, zeker bij een uitvaart, werd in 1994 een nieuwe kerk gebouwd, die werd gepromoveerd tot de kathedraal van het aartsbisdom van Midden-Europa, gewijd aan de Heilige Maagd Maria.

Onder het altaar van de kathedraal bevindt zich een crypte met graven. Hoewel sinds 1829 niet meer in kerken mag worden begraven, werd na veel

gedelibereer en overleg met de gemeente een grote marmeren ruimte gebouwd, die als mausoleum dienst zou kunnen doen. En in de wet

kathedraal H. Maagd Maria

staat niets over een mausoleum. En zo zijn de Nieuwe Kerk in Delft met de grafkelder van Oranje-Nassau en de Kathedraal in Glane met mausoleum de enige kerken in Nederland, waarin nog mag worden bijgezet.

In het mausoleum bevinden zich twee soorten graven. In twee grote wanden bevinden zich 98 inschuifgraven, zoals we die kennen van de begraafplaatsen in Zuid-Europa. Hierin

worden monniken en pastoors bijgezet. Aan de oostzijde bevinden zich vier grote grafkamers, die bestemd zijn voor de bisschoppen.

mausoleum: 98 grafnissen voor de geestelijkheid

mausoleum: 4 grafkamers voor bisschoppen

In elk van de vier grote grafkamers voor de bisschoppen wordt een bisschop geplaatst, geheel gekleed in zijn gewaden en zittend op een stoel. Er vindt geen balseming plaats, maar hij wordt wel op de stoel vastgebonden. Als de vier grafkamers vol zijn, dan kunnen er nog nieuwe kamers bijgebouwd worden. Of de bisschop kan in een kamer worden bijgeplaatst, de diepte is ruim voldoende.

Er zijn inmiddels drie bisschoppen bijgezet:

1. Mor Athanasius Yeshû Samuel, aartsbisschop van N-Amerika & Canada.
2. Mor Filluksinos Ilyas Çankaya, bisschop van Tur Abdin in Zuidoost-Turkije.
3. Mor Yulius Yeshû Çiçek, aartsbisschop van Midden-Europa.

de bijzetting van Mor Yulius Yeshû Çiçek op 5 november 2005

Mor Athanasius Yeshû Samuel (25.01.1909 - 15.04.1995)

Hij was de eerste aartsbisschop van Noord-Amerika en Canada. Hij is vooral bekend vanwege zijn centrale rol bij de vondst van de Dode Zee-rollen, die hij in 1947 wist te kopen.

Hij wilde in India begraven worden, maar nadat hij het mausoleum in Glane had gezien bij de inwijding van de kathedraal, koos hij dit voor zijn begrafenis.

Mor Filluksinos Ilyas Çankaya (29.10.1923 - 17.07.1984)

Hij was aartsbisschop van Tur Abdin in Zuidoost Turkije. Hij kwam om het leven bij een auto-ongeluk in Nederland en werd in Glane begraven op de begraafplaats van het klooster.

Dat was een bisschop onwaardig vond zijn familie, maar pas na de voltooiing van het mausoleum kon hij in 1995 in de tweede grafkamer worden bijgezet.

Mor Yulius Yeshû Çiçek (25.03.1941 - 29.10.2015)

Hij was vanaf 1979 de eerste aartsbisschop van de Synchronische Kerk van Antiochië in Midden-Europa.

Onder hem werd het klooster gekocht en ingewijd tot de zetel van het Aartsbisdom.

Op weg naar een congres in Zwitserland stierf hij aan een hartstilstand in Düsseldorf, nog maar 63 jaar oud.

begraafplaats

De Syrisch-Orthodoxe begraafplaats bestaat uit twee delen, gescheiden door een bomenlaan. In 1983 werd na de aankoop van het klooster het oudste deel van de begraafplaats aangelegd en

in 2014 werd begonnen met de aanleg van het nieuwe deel, dat 2016 in gebruik werd genomen. Op beide delen zijn alle graven op het oosten georiënteerd en is de grafrust eeuwigdurend.

oude deel

oude deel van de begraafplaats

nieuwe deel

Op het oude deel bestaan alle graftekens uit een liggende tombe met daarachter een staande steen van glad gepolijst graniet, alles van ongeveer dezelfde afmeting, rij na rij, de graven gescheiden door grind en de paden gescheiden door een betonpaadje. Op de tombe ligt een kruis en er staan lantaarntjes, beeldjes en (kunst)bloemen op, op de stèle aan het hoofd-einde staat de tekst in het Aramees en het Nederlands of Duits. Op alle stèles is een porseleinen portretmedaillon aangebracht van besnorde

mannen, vrouwen met een hoofddoek, jonge mensen en zelfs enkele post-mortemfoto's van baby's. De geboorteplaats ligt over het algemeen in Zuidoost-Turkije en de plaats van overlijden in West-Europa, voornamelijk Nederland en Duitsland. Aanvankelijk werd iedereen individueel begraven, maar toen de begraafplaats nagenoeg vol was, is men ook overgegaan tot het begraven van twee personen in één graf. Maar omdat er uiteindelijk geen plaats meer was, is er een nieuw deel aangelegd.

nieuwe deel van de begraafplaats

Er vinden jaarlijks op de begraafplaats ca. zeventig begrafenissen plaats. Om ook in de toekomst nog Syrisch-Orthodoxe gelovigen te kunnen begraven, werd vanaf 2014 begonnen aan de inrichting van een nieuw deel. Het werd een van de grootste grafkeldercomplexen van Europa. Er kwamen duizend betonnen grafkamers in, met in gescheiden compartimenten elk vier grafplaatsen. De komende dertig tot vijftig jaar is er zo plaats voor vierduizend overledenen. In elke unit, die 3,60 meter diep is, kunnen vier

kisten op elkaar gestapeld worden, die elk van elkaar gescheiden worden door een laag zand. Op het langwerpige grafvlak, dat gevuld wordt met grind en omrand door tegels, komt aan het hoofdeind een bescheiden stèle voor de familienaam en in het grafvlak komen vier plaquettes met de namen van de overledenen en de geboorte- en sterfdata. De grafrijen worden van elkaar gescheiden door tegelpaden. Een speciale kraan die over de kelder kan rijden laat de kisten in het graf zakken.

Er zijn twee soorten grafkelders: familiekelders en algemene grafkelders. In elke kelder worden vier personen bijgezet, in de familiekelder kan na 10 jaar grafrust (van de laatste) opnieuw worden bijgezet. Iedereen die lid is van de Syrisch-Orthodoxe Kerk wereldwijd mag in het

grafkeldercomplex worden bijgezet. Voor derden geldt dat alleen na de goedkeuring door de bisschop van een goed onderbouwd schriftelijk verzoek.

Op 2 mei 2016 werd het nieuwe deel van de begraafplaats geopend.

algemene grafkelders

familie grafkelders

